

УДК 811:378.147

DOI: 10.35619/iiu.v1i19.597

Доложевська Людмила

викладач Луцького національного технічного університету,
м. Луцьк, Україна

ORCID: 0009-0006-0380-4217

e-mail: gromovalyudmilka@gmail.com

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ МОВ: ВПЛИВ НА МОВНУ ОСВІТУ

Анотація. У статті висвітлено значення цифрової компетентності в сучасному освітньому процесі, визначаючи її як вміння використовувати цифрові інструменти для підвищення ефективності навчання, та порушується ряд проблем, пов'язаних з використанням новітніх технологій у навчанні. Автор виділяє декілька сучасних технологічних досягнень у галузі освіти, зокрема, інтерактивні онлайн-платформи, штучний інтелект, віртуальна реальність, інтерактивні онлайн-інструменти, масові відкриті онлайн-курси (МООС), електронні підручники та адаптивні системи навчання. Серед сучасних технологій для вивчення мов автор вказує на додатки, такі як Duolingo, RosettaStone, Babbel, Memrise, Busuu, HelloTalk і Anki, аналізуючи їх переваги і недоліки. Пропонуються на розгляд такі віртуальні засоби навчання, як AugmentedReality, VR LanguageLearning, LanguageExchangeVRSession та VirtualClassroom, що дозволяють зробити навчальний процес більш цікавим і насиченим. Укінці статті автор вказує на недоліки, які можуть зробити процес вивчення мов неефективним. Зазначається, що вибір програми повинен відбуватися відповідно до індивідуальних потреб, стилю навчання та можливостей здобувача знань, пропонуючи випробувати кілька і обрати ту, яка найбільше відповідає вимогам користувача.

Ключові слова: вивчення мов, мовленнєва практика, цифрові технології, штучний інтелект, віртуальна реальність.

Постановка проблеми. Освіта в Україні інтенсивно розвивається, вибудовуючи нові напрями покращення, що своєю чергою, вимагає осучаснення підходів до викладання. Участь України в процесах інтеграції в європейський простір значно актуалізувало питання підготовки фахівців, які використовують новітні методи і технології та володіють іноземними мовами. Тому вивчення мов займає провідне місце в процесі підготовки кваліфікованих фахівців та змінюється з розвитком технологій.

Сьогодні існує незліченна кількість інтернет-ресурсів та платформ для вивчення іноземних мов. Однак лише правильне використання цих ресурсів буде сприяти кращому та швидшому засвоєнню знань, розвитку м'яких навичок та загальних компетенцій. Тому ця тема вимагає більш детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Питанням зміни та модернізації освіти займаються як вітчизняні й зарубіжні вчені, так і викладачі-практики. Зокрема, Дебора Таннен, американська лінгвіст та соціолінгвіст, вивчала вираження міжособистісних стосунків у розмові. Стівен Пінкер, канадсько-американський лінгвіст, відомий розробкою теорії засвоєння мови. Український вчений Віктор Андрущенко довгий час займається комплексною проблемою модернізації та змісту освіти. Оксана Овчарук, українська науковиця, вивчає різні аспекти цифровізації навчання (Овчарук, 2022)

Мета статті – висвітлити роль сучасних технологій у вивченні та навчанні мов, порівняти різні програми і додатки для вивчення мов, порушити проблеми, пов'язані з використанням технологій у навчальному процесі, та аналіз можливих шляхів вирішення цих проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним завданням вищої освіти є забезпечення органічного поєднання в навчальному процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Вивчення мови – це складний процес, на який впливає багато чинників. Сюди, зокрема, можна віднести вік здобувачів знань, мотивацію та інтерес до навчання, середовище та попередній досвід вивчення, тривалість та інтенсивність навчання тощо. Важливим є і спосіб навчання. Люди навчаються по-різному. Для деякого ефективним може бути самостійне набуття знань, для інших – участь у групових заняттях. Тому важливо знаходити ефективні методи та технології навчання для конкретної людини.

Саме поняття «технологія навчання» з'явилося в освіті з розвитком технологій, які дозволили використовувати в навчальному процесі технічні засоби. В 50-70 роках минулого століття технічні засоби вважалися чи не єдиним вирішенням освітніх проблем. Проте з часом прийшло розуміння того, що це не основний, а, радше, допоміжний засіб навчання, який інтенсивно розвивається. Водночас в наш час важко уявити навчання без цифрових технологій, а заняття без застосування гаджетів є нудним для здобувачів освіти, які чекають на закінчення навчального часу, щоб повернутися у віртуальне середовище.

Цифрові технології зараз швидко розвиваються і значно випереджають самих користувачів. Тому цифрова компетентність відіграє важливу роль у процесі навчання. Можна із впевненістю стверджувати, що цифрова компетентність – це не знання усіх новинок та досягнень комп'ютерної техніки, а «вміння використовувати цифрові інструменти із користю для себе, наприклад, для підвищення ефективності організації освітнього процесу» (Сахно, 2020).

Серед сучасних технологічних досягнень у галузі освіти можна виділити такі:

інтерактивні онлайн-платформи для навчання. Сюди можна віднести такі платформи, як Coursera, edX, KhanAcademy та інші, які надають доступ до курсів від університетів та організацій з усього світу. Це дозволяє здобувачам знань отримати якісну освіту, не виходячи з дому;

штучний інтелект. Використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) та аналітики для збору і аналізу даних про студентів може допомагати

індивідуалізувати навчання, надаючи викладачам та здобувачам цінну зворотну інформацію;

віртуальна реальність. Використання віртуальних та розширених реальностей для створення іммерсивних навчальних середовищ полегшує засвоєння складних концепцій та забезпечує практичний досвід;

інтерактивні онлайн-інструменти. Сучасні інструменти для спільної роботи та співпраці, такі, як GoogleWorkspace, Microsoft 365, Slack, дозволяють здобувачам знань і викладачам ефективно спілкуватися та співпрацювати над проектами в реальному часі;

масові відкриті онлайн-курси (МООС). МООС-платформи надають доступ до великої кількості курсів в різних галузях науки, дозволяючи здобувачам знань розвивати свої навички та отримувати нові знання;

електронні підручники та інтерактивні матеріали. Використання електронних ресурсів, інтерактивних матеріалів, аудіо- та відеоматеріалів замість традиційних підручників покращує процес навчання та робить його більш різноманітним та цікавим;

адаптивні системи навчання. Використання технологій, щоб створювати адаптивні платформи, які враховують індивідуальні потреби та рівень навчання кожного студента, сприяє ефективному та доступному навчанню для різних груп здобувачів знань, з різним рівнем навченості.

Зараз існує безліч програм та додатків для вивчення мов. Серед найбільш поширених і ефективних можна виокремити Duolingo, RosettaStone, Babbel, Memrise, Busuu, HelloTalk, Anki тощо. Однак кожна з них має як недоліки, так і переваги. Зокрема, Duolingo – це безкоштовний додаток з хорошою графікою та цікавими інтерактивними вправами, але менш ефективний для вивчення складних граматичних явищ та корструкцій. Babbel фокусується на практичних розмовних навичках та використовує персоналізований підхід, проте має обмежений безкоштовний доступ і менше ресурсів. HelloTalk використовує навчання з носіями мови, але є менш структурованим в порівнянні з іншими програмами. Тому програму чи додаток варто вибирати відповідно до своїх потреб, стилю навчання та можливостей. Краще всього спробувати кілька з них і обрати ту, яка найбільше підходить.

Також для розвитку мовної освіти важливими є віртуальні інструменти, які надають здобувачам доступ до різноманітних ресурсів та можливостей для навчання. Оцінюючи ефективність віртуальних інструментів, слід зважати на різні аспекти. По-перше, це доступ до інформації. Віртуальні інструменти дозволяють здобувачам освіти швидко і зручно отримувати доступ до різноманітних текстів, літературних творів, досліджень та інших матеріалів, що може сприяти поглибленню їх знань.

Другим важливим фактором є інтерактивність. Багато віртуальних інструментів створюють можливості для взаємодії та участі, наприклад, через віртуальні дискусії, форуми чи спеціальні платформи для спільного навчання. Це сприяє активному залученню здобувачів знань до навчального процесу.

Іншим вагомим фактором є мовленнєва практика. Інформаційно-цифрові технології можуть надавати можливості для практики мовлення, наприклад,

через аудіо- та відеоуроки, онлайн-тренажери для вивчення мов та інші засоби комунікації.

Деякі віртуальні інструменти, зокрема GoogleForms, Quizlet, Moodle, OnlineTestPad, Plickers тощо можуть надавати автоматизовані засоби оцінювання для перевірки навичок володіння мовою, правопису та інших аспектів, що дозволяє здобувачам знань самостійно вдосконалювати свої вміння.

Окрім того, інтерактивні засоби дозволяють здійснювати навчання в будь-якому місці та в зручний час, що особливо актуально для здобувачів, які не можуть фізично відвідувати навчальний заклад, а також надають можливості для проведення досліджень, аналізу текстів та створення нових знань.

Однак, важливо враховувати, що ефективність віртуальних інструментів визначається не лише їх наявністю, але й якістю матеріалів, методів навчання та підтримкою викладачів як у віртуальному, так і в реальному середовищі. Також слід зважати на індивідуальні особливості здобувачів знань і забезпечувати адекватні можливості для розвитку їх мовленнєвих навичок.

Щодо використання віртуальної реальності, ігор, інтерактивних завдань для поліпшення мовленнєвої компетентності існує багато підходів. Слід пам'ятати, що варто вибирати ті ігри або додатки, які сприяють спілкуванню та обговоренню. Віртуальну реальність доречно застосовувати для імітації реальних ситуацій, таких як подорожі чи походи у ресторан, де потрібно використовувати мову для спілкування. Тут особливо корисними будуть віртуальні класи чи зустрічі. Можна спробувати підключити віртуальні конференції для спілкування з іншими мовцями та носіями мови. Участь у віртуальних обговореннях на різноманітні теми розвиває навички обговорення та аргументації.

Використання віртуальної реальності, ігор та інтерактивних завдань може бути ефективним способом поліпшення мовленнєвої компетентності. Продуктивне використання віртуальної реальності для поліпшення мовленнєвих навичок вимагає систематичного та цільового підходу.

Для взаємодії з іншими у віртуальному середовищі можна використовувати різноманітні віртуальні світи, такі як Augmented Reality. Вони сприяють вивченню нових слів та виразів, можуть відображати цифрову інформацію поза екранами, що також, дозволяє інтегрувати віртуальні об'єкти в реальне середовище. Варто зазначити, що такі імерсивні методи можуть стати основними в освітньому середовищі.

Існує також низка програм, таких як VR Language Learning, які пропонують віртуальні заняття з вправами та іграми для розвитку мовлення. Окрім того, можна використовувати такі програми, як ImmersiveStorytelling, які застосовують віртуальні історії або пригоди, де користувачі можуть взаємодіяти з персонажами та навколишнім світом. Такі програми мають підтримку аудіо-та текстовими коментарями для розвитку навичок аудіювання та читання.

Language Exchange VR Sessions та Virtual Classroom мають на меті організацію віртуальних зустрічей для обміну навичками володіння мовою з носіями мови чи іншими здобувачами знань. Interactive Stimulations

пропонують симуляції, які охоплюють в себе використання мови в реальних ситуаціях, наприклад, покупка товарів, відвідування ресторану, проходження митниці тощо.

Підсумовуючи питання ефективності новітніх технологій, можна стверджувати, що їх використання в навчальному процесі має багато переваг. Розширені методи навчання додають здобувачам знань з доступу до різноманітної інформації завдяки інтернету, електронним ресурсам, відео та аудіо сервісам, що може збагатити навчальний процес. Застосування таких технологій дозволяє створити інтерактивні навчальні матеріали для занять, де здобувачі знань можуть брати участь у різноманітних дослідженнях, дискусіях та групових завданнях. Це сприяє активному засвоєнню матеріалу. Використання сучасних технологій може зробити навчання більш цікавим і привабливим для здобувачів знань, адаптуючи програми до сучасних реалій і комунікаційних звичаїв. Використання різноманітних методів навчання дозволяє викладачам підлаштовувати підходи до конкретних груп студентів, роблячи навчання більш ефективним.

Проте, новітні технології та іммерсивні методи мають чимало недоліків, які потрібно брати до уваги при підготовці до занять. Важливим аспектом вивчення мов є комунікація та розуміння мовлення. Використання технологій може призвести до втрати особистого контакту та невміння викладача відчувати настрій і потреби здобувачів освіти. Не всі здобувачі знань мають рівний доступ до сучасних технологій через економічні обмеження, технічні проблеми або географічні обмеження. Учасники навчального процесу можуть мати проблеми з обладнанням, програмним забезпеченням або інтернет-з'єднанням, що впливає на сам процес навчання, нормальний хід заняття та створює нерівні можливості доступу до навчання. Застосування техніки може відволікати здобувачів знань від навчального процесу, зокрема використання смартфонів та інших електронних пристроїв під час заняття. Також цифрові технології диктують питання безпеки та приватності осіб, які ними послуговуються, особливо при зборі та зберіганні особистої інформації. Викладачі не завжди ефективно використовують технології в навчальному процесі, що може спричинити недооцінку їхнього потенціалу. Використання розширених методів може сприяти втраті традиційних навичок, таких як читання та письмо, які є важливими у контексті вивчення іноземних мов. До того ж, не варто забувати про швидкий розвиток технологій, що може призвести до швидкого застаріння обладнання та програмного забезпечення, яке вимагає постійного оновлення.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Людство не стоїть на місці. З розвитком технологій змінюються і підходи до освіти та навчання. Сучасний світ потребує висококваліфікованих спеціалістів, які здатні навчатися за допомогою новітніх технологій, орієнтуватися в розмаїтті цифрових новинок, аналізувати їх та вибирати кращі. Вивчення іноземних мов – це складний процес, і на нього впливає безліч чинників. Їх розуміння може оптимізувати процес навчання та допомогти досягнути кращих результатів. Однак важливо врахувати, що вибір засобів навчання залежить від конкретних потреб і стилів навчання. Віртуальні інструменти відіграють важливу роль у розвитку освіти,

надаючи здобувачам освіти доступ до різноманітних ресурсів та можливостей для вивчення мов. Розширені методи навчання, такі як використання цифрових технологій, інтерактивних засобів та інших інновацій, можуть мати свої переваги та недоліки. Важливо, щоб такі інструменти та засоби були добре структуровані та адаптовані до різних рівнів мовленнєвої компетентності, аби надати користувачам змогу ефективно вдосконалювати свої знання та навички. Враховуючи усі переваги та недоліки, оптимальний підхід має бути у віднайденому балансу між традиційними та розширеними методами навчання, зважаючи на потреби конкретної групи, здобувача знань і завдання курсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Овчарук, О. (2022). Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу в умовах диджиталізації суспільства. В: *Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: Науково-методичний центр ВФПО. СС. 12-15

Міністерство освіти і науки України (2014). *Закон України «Про вищу освіту»* від 01.07.2014 № 1556-VII.

Сахно, О. (2020). Цифрова компетентність і технології для освіти: принципи та інструменти. *Імідж сучасного педагога*. 6 (195). СС. 10–14.

Бахтіярова, Х., Арістова, А., та Волобуєва, С. (2017). *Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів*. Київ: НТУ, 172 с.

REFERENCES

Ovcharuk, O. (2022). *Informatsiino-resursne zabezpechennia osvitnoho protsesu v umovakh dydzhitalizatsi isuspilstva* [Information and Resource Support of the Educational Process in the Context of Digitalisation of Society]. V: *Zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Kyiv: Naukovo-metodychnyi tsentr VFPO. SS. 12-15 [in Ukrainian]

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2014). *Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu»* vid 01.07.2014 No 1556-VII [Law of Ukraine «On Higher Education» dated 01.07.2014 No. 1556-VII] [in Ukrainian]

Sakhno, O. (2020). *Tsyfrova kompetentnist i tekhnolohii dlia osvity: pryntsypy ta instrumenty* [Digital Competence and Technologies for Education: Principles and Tools]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*. 6 (195). SS. 10–14. [in Ukrainian]

Bakhtiarova, Kh., Aristova, A., ta Volobuieva, S. (2017). *Innovatsiini tekhnolohii navchannia: Navch. posibn. dlia stud. Vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv* [Innovative Learning Technologies: Textbook for Higher Technological Educational Institutions] Kyiv: NTU, 172 s. [in Ukrainian]

MODERN TECHNOLOGIES IN TEACHING LANGUAGES: THE INFLUENCE ON LANGUAGE EDUCATION

Liudmyla Dolozhevska

Lecturer at Lutsk National Technological University,
Lutsk, Ukraine

ORCID: 0009-0006-0380-4217

e-mail: gromovalyudmilka@gmail.com

Abstract. The article highlights the importance of learning languages and modern technologies by specialists. It explores the significance of digital competence in modern educational process, defining it as the ability to use digital tools to enhance learning effectiveness and raises a range of issues related to the use of innovative and immersive technologies in education. Some foreign and Ukrainian scientists and their works are mentioned. The author highlights several contemporary technological achievements in the field of education, such as interactive online platforms, artificial intelligence, virtual reality, interactive online tools, massive open online courses (MOOC), electronic textbooks and adaptive learning systems. Among the modern language learning technologies, the author points out such applications as Duolingo, Rosetta Stone, Babel, Memrise, Busuu, HelloTalk and Anki, examining their advantages and disadvantages. Virtual learning tools such as Augmented Reality, VR Language Learning, Language Exchange VR Sessions, and Virtual Classroom are proposed for consideration. It is pointed out that their aim is to make the learning process more engaging and interesting. Towards the end of the article, the author identifies potential drawbacks that could make the language learning process ineffective. Emphasis is placed on the importance of selecting a program based on individual needs, learning style, and learners' capabilities. The author also tells that digital tools are developing quicker than the users that makes the last know the process of operating such tools rather than learn all of them. It is suggested to test the trial of multiple programs to choose the one that best aligns with users' requirements. In addition, one of the main things to take into account is that no tools will replace live communication and interaction.

Keywords: language learning, speaking practice, digital technologies, artificial intelligence, virtual reality.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2024 р.